

Briuselis, 2022 m. liepos 12 d.
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

PRANEŠIMAS

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Tarybai

Dalykas: Rinkos padėtis, ypač invazijos į Ukrainą kontekste

Rengiantis ministrų diskusijoms 2022 m. liepos 18 d. Tarybos (žemės ūkis ir žuvininkystė) posėdyje, delegacijoms priede pateikiama padėties pagrindinėse ES žemės ūkio rinkose, visų pirma invazijos į Ukrainą kontekste, santrauka.

Siekiant įvertinti dabartinę padėtį ir tolesnius veiksmus, pirmininkaujanti valstybė narė siūlo, kad keičiantis nuomonėmis daugiausia dėmesio būtų skiriama šiems dviem klausimams:

1. Kaip valstybės narės vertina šių metų derliaus perspektyvas atsižvelgiant į krizę Ukrainoje, siekiant stabilizuoti grūdų tiekimą, kad būtų patenkinta tiek ES vidaus, tiek pasaulinė paklausa?
2. Kokia valstybių narių patirtis rengiantis įgyvendinti išimtinę sureguliuojamą pagalbą žemės ūkio sektorių gamintojams arba kitas priemones, kurių buvo ar turi būti imtasi? Kokių dar priemonių valstybės narės siūlytų imtis?

Padėtis žemės ūkio rinkoje

Ivadas

1. Dėl karo Ukrainoje ekonominė padėtis žemės ūkio sektoriuje šiuo metu yra labai sudėtinga.
2. Dėl šiuo metu Rusijos vykdomos Juodosios jūros uostų blokados sumažėjo Ukrainos pagrindinių grūdų eksportas. Kainos rinkoje pasiekė rekordines aukštumas, tačiau pastarosiomis savaitėmis pastebimas tam tikras kainų atsipalaidavimas. Kombinuotųjų pašarų gamintojai, taip pat ir galutinės grandies perdirbėjai reikalauja žaliavų, kurių sunku gauti dėl ribotos pasiūlos ir didelių kainų. Rusijos agresijos prieš Ukrainą poveikis tiekiamosios energijos ir žemės ūkio išteklių rinkoms taip pat yra reikšmingas. Rusija yra viena iš pagrindinių naftos ir gamtinių dujų eksportuotojų. Apskritai žemės ūkis ir jo pasaulinės tiekimo grandinės priklauso nuo iškastinio kuro (naftos ir gamtinių dujų).
3. Didelės išteklių kainos daro didelį poveikį žemės ūkio gamybai ir galutinės grandies gamybai. Šiuo atžvilgiu didžiausią poveikį patiria intensyviausiai energiją vartojantys sektoriai. Kiti žemės ūkio gamybos sektoriai, ypač tie, kurie turi didesnę pridėtinę vertę, taip pat susiduria su ekonominėmis problemomis dėl augančių išteklių kainų. Manoma, kad artimiausiu metu padėtis nepagerės. Kalbant apie apsirūpinimo maistu saugumą, tikėtina, kad, tuo atveju, jei šios tendencijos išliks, padėtis ir toliau bus sudėtinga, tačiau šiuo metu apsirūpinimo maistu saugumui ir maisto tiekimui Europos Sąjungoje nekyla grėsmė, nes ES maisto tiekimo grandinės yra atsparios. Siekiant padėti eksportuoti prekes iš Ukrainos, buvo sukurti ES solidarumo koridoriai ir atitinkamos ryšių užmezgimo platformos.

Padėtis pagrindiniuose sektoriuose

4. Kalbant apie konkrečias ES žemės ūkio rinkas, dėl sauso ir karšto oro labai nukentėjo kai kurie pasėliai. Šiuo metu manoma, kad **grūdų** produkcijos apimtis bus 2,5 % mažesnė nei 2021 m. Tikimasi, kad saulėgrąžų derlius bus ypač geras, todėl produkcijos apimtis per metus padidės 6,9 % ir bus pasiektas naujas rekordas – 11 mln. t. Cukraus produkcijos apimtis, manoma, kasmet mažės po 5 %, tačiau toliau atitiks penkerių metų vidurkį, o atsargų lygis yra pakankamas. Tikimasi, kad pasėlių naudojimas biodegalų gamybai bus stabilus, nes kuro paklausos atsigavimas po pandemijos dėl didelių kainų sulėtėjo.
5. Dėl didelių kainų ir laikinos nukrypti leidžiančios nuostatos, pagal kurią leidžiama apsėti pūdymui paliktus pasėlius, 2022–2023 m. derliui skirti ES **aliejinių augalų** plotai gerokai padidėjo 7,5 %, palyginti su ankstesniu laikotarpiu) Visų pirma labiausiai suintensyvėjo saulėgrąžų auginimas – dėl to, kad šiems augalams reikia nedaug vandens ir trąšų. Prognozuojama, kad ES aliejinių augalų produkcijos apimtis bus 32,1 mln. t (+ 7,8 % / 5 metų vidurkis), įskaitant rekordinį 11,1 mln. t saulėgrąžų sėklų kiekį – tai padės atsverti tiekimo iš Ukrainos praradimą.
6. Manoma, kad 2022–2023 m. ES **cukraus** prekybos sezonas prasidės turint 1,9 mln. t siekiantį atsargų kiekį (58 % daugiau, palyginti su praėjusiu sezonu). Prognozuojama, kad bus pagaminta 15,8 mln. t cukraus – tai atitinka penkerių metų vidurkį, o suvartojimas turėtų išlikti stabilus.
7. 2021–2022 m. ES **alyvuogių aliejaus** produkcijos apimtis padidėjo 11 % – prie to prisidėjo didesnis aliejaus kiekis alyvuogėse. Tikėtina, kad didesnės nei vidutinės ES gamintojų taikomos alyvuogių aliejaus kainos išliks ir toliau dėl nuolatinių didelių sąnaudų ir transportavimo išlaidų, taip pat dėl didelių kitų aliejų ir riebalų kainų. Prognozuojama, kad ES eksportas sumažės, palyginti su rekordiniu lygiu praėjusiais metais, o ES vartojimas turėtų šiek tiek atsigauti. Laikotarpio pabaigos atsargos galėtų būti mažesnės, nei tikėtasi, ir ES gamyba 2022–2023 m., tikėtina, neviršys vidurkio.

8. Nepaisant 2021–2022 m. sumažėjusios ES **vyno** gamybos ir importo, numatoma, kad suvartojimas padidės 5 % iki 23 l vienam gyventojui dėl mažesnio eksporto ir sumažėjusio vinifikuotos produkcijos naudojimo kitoms reikmėms (distiliavimui, actui, brendžiams). Pirkdami vartotojai vis daugiau dėmesio skiria vyno kilmei, po to – skoniu ir prekės ženklui.
9. Nepaisant mažesnės perkamosios galios, 2022 m. **šviežių persikų ir nektarinų** suvartojimas vienam gyventojui Europos Sąjungoje padidės iki 6,1 kg (vis dar mažiau už ilgalaikį vidurkį). Tai galėtų būti susiję su didesne produkcijos apimtimi, geromis oro sąlygomis ir turizmo atsigavimu.
10. Manoma, kad po labai gero 2021 m. sezono, pasižymėjusio didele produkcijos apimtimi, geru suvartojimo lygiu, gera kokybe ir mažomis atsargomis, ES **pomidorų** produkcijos apimtis 2022 m. sumažės 9 % iki 16,5 mln. t. Prognozuojama, kad perdirbti skirta produkcija sumažės 14 %, o šviežia produkcija – 3 %, palyginti su ankstesniais metais. Mažesnę produkciją lemia sausra, mažesnė planuojama paklausa, perėjimas prie alternatyvių, pelningesnių kultūrinių augalų ir mažesnio masto sodinimas šiltnamiuose dėl labai didelių energijos sąnaudų.
11. ES **pieno produktų** kainos yra pasiekusios rekordinį lygį. Nors ES nugriebto pieno miltelių ir nenugriebto pieno miltelių kainos išlieka palyginti stabilios (tačiau didelės), o išrūgų kainos šiek tiek mažėja, kitos kainos toliau didėja. Dėl šių pokyčių ES žalio pieno kainų lygis yra rekordinis. Nepaisant to, dėl didelių gamybos sąnaudų ūkių maržos tebėra mažos. Dėl pavasarį vyravusių sausų ir šiltų oro sąlygų, kurios turėjo įtakos žolės kokybei, prieinamumui ir kitoms pašarų sudedamosioms dalims, primilžis ES gali būti mažesnis, nei tikėtasi anksčiau 2022 m. (0,4 %); įtakos turėjo ir sumažėjęs pašarų naudojimas dėl didelių pašarų kainų. Be to, sumažėjo pieninių galvijų skaičius (-1 %), todėl manoma, kad 2022 m. ES pieno tiekimo apimtis sumažės 0,6 %. Tikėtina, kad dėl prastesnės žolės kokybės ir mažesnio pašarų naudojimo (dėl jų prieinamumo ir kainos) taip pat sumažės pieno riebalų ir baltymų kiekis piene, todėl perdirbti skirtų sausųjų pieno medžiagų prieinamumas dar labiau sumažės. Gali būti, kad ES sūrio ir grietinėlės gamyba toliau augs, ir dėl to sumažės galimybė gauti pieno riebalų sviesto ir nenugriebto pieno miltelių gamybai. Tikimasi, kad padidės sūrio eksportas, o pieno produktų vidaus naudojimas 2022 m. galbūt šiek tiek išaugs (0,3 %), darant prielaidą, kad mažmeninė prekyba ir maitinimo paslaugų atsigavimas bus tvarus, o didelių gamintojų kainų poveikis grandinės gale esantiems vartotojams bus ribotas.

12. Kalbant apie **mėsą**, numatoma, kad, nepaisant didelių kainų, 2022 m. ES jautienos gamybos mastas sumažės 0,5 %, daugiausia dėl struktūrinio koregavimo jautienos ir pieno sektoriuje. ES eksportas turėtų didėti daugiausia į esamas didelės vertės rinkas, tačiau jį varžo rekordiškai didelės vidaus rinkos kainos. ES importas didėja dėl Brazilijos pasiūlos. Dėl didėjančio susirūpinimo dėl aplinkos, sumažėjusių eksporto perspektyvų, išliekančių didelių gamybos sąnaudų ir afrikinio kiaulių maro turėtų išnykti didelių kiaulienos kainų paskata ir sumažėti gamyba. Dvejus ūmios afrikinio kiaulių maro krizės metus ES tiekė Kinijai, o dabar Jungtinė Karalystė vėl tapo pirmąja ES eksporto paskirties vieta. 2022 m. ES paukštienos gamyba turėtų stabilizuotis. Be kitų veiksnių, pažymėtina, kad ES broilerių kaina yra pakankamai didelė, kad kompensuotų dideles gamybos sąnaudas, o labai patogeninis paukščių gripas toliau plinta. Prekyba su Jungtine Karalyste sugrįžo į iki „Brexit’o“ buvusį lygį, tačiau kai kuriose eksporto rinkose ES praranda savo dalį. Tikimasi, kad importas iš dalies atsigaus ir pasieks 2016–2019 m. lygius, nors atsižvelgiant į prekybos su Ukraina srautus netikrumas šiek tiek didėja. Nepaisant istoriškai mažo ES avių ir ožkų bandų skaičiaus, numatoma, kad 2022 m. skersti siunčiamų avių ir ožkų skaičius stabilizuosis. Prekyba turėtų atsinaujinti, tačiau jos lygis vis dar bus palyginti žemas, ir dėl to vidaus rinkoje laikysis aukštos kainos.

Išvada

13. Rusijos invazija į Ukrainą labai sutrikdė pasaulines ir ES žemės ūkio rinkas ir sukėlė maisto stygių pasaulyje atsigavimo po COVID pandemijos laikotarpiu, kuriam jau yra būdingas infliacinis spaudimas, susijęs su energija, žaliavomis, trąšomis ir krovinių vežimu. Nuo invazijos pradžios pasaulinės žemės ūkio produkcijos kainos padidėjo 30 %, tačiau pastarosiomis savaitėmis pastebėtas tam tikras kainų atsipalaidavimas. Dėl oro sąlygų Europos Sąjungoje, visų pirma dėl užsitęsusio sausringo laikotarpio, nuo kurio kenčia keli regionai, kyla papildomų iššūkių naujam derliui, kuris, manoma, bus mažesnis, nei buvo prognozuojama iš pradžių.

14. Nors ES iš esmės gali apsirūpinti maistu, nes turi didžiulį prekybos žemės ūkio maisto produktais perteklių, ir vėl galima tikėtis, kad ES bendroji rinka įrodys, kad yra pajėgi atlaikyti sukrėtimus, dėl didelių kainų ir infliacinio spaudimo didėja susirūpinimas dėl maisto įperkamumo. Maisto suvartojimo mastas gali atrodyti nepakitęs, tačiau tikėtina, kad sumažės vartojimas pagal produktų vertę, nes kai kurie vartotojai ir maisto perdirbėjai gali pereiti nuo didesnės vertės produktų prie pigesnių produktų.
-